

TANTÁRGYI TEMATIKA

2026/2027 tanév 1. félév; Alkotmányjog; Igazságügyi igazgatási alapszak

(Levelező)

Tantárgy neve: Alkotmányjog	Tantárgy Neptun-kódja: AJALK131Ü1 AJALK142Ü1 Tárgyfelelős intézet: Államtudományi Intézet/Alkotmányjogi Tanszék Tantárgyelem: Kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Hallók Tamás egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): dr. Lindt Roland	
Javasolt félév: 1.ő	Előfeltétel: -
Óraszám/félév: 12 óra/félév	Számonkérés módja: Kollokvium
Kreditpont: 3 kredit	Munkarend: Levelező
Tantárgy feladata és célja: Az alkotmányjog oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék az állami hatalomgyakorlás és a magyar államszervezet működésének elméleti és jogszabályai alapjait és az alapjogok rendszerét. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T1, T3, T7, T11 <i>képesség:</i> K1, K2 <i>attitűd:</i> A1, A2, A7 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F2, F5	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmai. 2. A hatalommegosztás. 3. A kormányformák. 4. A jogforrási rendszer. 5. A képviseleti és a közvetlen demokrácia intézményei: a választójog és a népszavazás joga. 6. Az Országgyűlés funkciói, szervezete és működése. A képviselők jogállása. A törvényhozási eljárás. 7. A köztársasági elnök jogállása, megbízatása és hatáskörei. A miniszteri ellenjegyzés. 8. A kormányzás fogalma. A kormány feladata, létrejötte és megszűnése. Az ügyvivő kormány. A kormánytagok és az államtitkárok jogállása. 9. Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása. 10. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyési szervezet. Az ügyészség feladatai. 11. Az alkotmányvédelem. Az alkotmánybírák jogállása. 12. Az Alkotmánybíróság szervezete és hatáskörei. 13. Az alapvető jogok biztosa. 14. Az önkormányzatiság elve. A helyi önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai, feladat- és hatáskörei.	
Az előadások helye és időpontja: Szept. 12. (szombat) 10.10–15.10, A/6. XVIII. ea. Az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmai. A hatalommegosztás. A kormányformák. A jogforrási rendszer. A képviseleti és közvetett demokrácia intézményei: a választójog és a népszavazás joga. Az Országgyűlés funkciói, szervezete és működése. A képviselők jogállása. A törvényhozási eljárás. A kormányzás fogalma. A kormány feladata, létrejötte és megszűnése. Az ügyvivő kormány. A kormánytagok és az államtitkárok jogállása.	

Nov 28. (szombat) 8.30–13.30, ONLINE

A köztársasági elnök jogállása, megbízatása, hatáskörei. A miniszteri ellenjegyzés. Az önkormányzás elve. Az önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai. Az önkormányzati feladat- és hatáskörök. Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai. Alkotmányvédelem. Az Alkotmánybíróság szervezete és hatáskörei. Az alkotmánybírák jogállása. Az alapvető jogok biztosa.

A kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Kollokvium. A számonkérés az írott tananyagon és a kötelező jogszabályok ismeretén kívül kiterjed az előadáson elhangzottakra. A vizsga, írásban, illetve szóban történik a Tanszék által meghatározott vizsganapokon. Akinek nincs meg az aláírása, nem vizsgázhat. A kollokvium értékelése ötfokozatú (jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen) minősítéssel történik.

Felmentési kérelmek elbírálása:

Alkotmányjogból csak az a levelező tagozatos hallgató kaphat felmentést, aki korábban karunkon teljesítette a tantárgyi követelményeket. Aki más felsőoktatási intézményben tanult alkotmányjogot, akkor kaphat felmentést, ha a tanmenet legalább 75% egyezést mutat a jelen félév tanmenetével. Ehhez kérelmet kell benyújtani, amelyhez csatolni kell az index másolatát, illetve egyéb szükséges dokumentumokat (pl. tanmenet).

Vizsgakérdések

1. Az alkotmány fogalma és jellemzői, az alkotmányok típusai.
2. Az alkotmányjog fogalma és jellemzői. Az alkotmányosság fogalma és kritériumai.
3. A hatalommegosztás elmélete (Locke, Montesquieu, Constant, Bibó).
4. Az államforma és a kormányforma fogalmának ismérvei.
Egyes kormányformák: az alkotmányos monarchia, parlamentáris monarchia, parlamentáris köztársaság, prezidenciális köztársaság, félprezidenciális kormányforma.
5. A jogforrás fogalma. A jogforrási hierarchia rendező elvei.
Jogszabályok érvényessége és hatálya.
6. A hatályos magyar jogforrási rendszer. A jogszabályok.
Közjogi szervezetszabályozó eszközök. A nemzetközi jogi normák és az EU jogforrásai.
7. Szokásjogi jogalkotás, bírói alkotás jog. A jogszabályok kihirdetése és közzététele, nyilvántartása és jelölése.
8. Választási alapfogalmak, alapelvek és rendszerek (modellek).
9. A választói jogosultság, Az országgyűlési választások eredményének megállapítása: a mandátumok elosztása egyéni választókerületben és országos listán. Az időközi választás szabályai.
10. A választási szervek, a választási eljárás szabályai: kampány, jelöltállítás, szavazás, szavazatszámolás és jogorvoslatok.
11. A népszavazás joga (a közvetlen és a közvetett demokrácia viszonya, a népszavazás fajtái, főbb korlátai, érvényesség és eredményesség).
12. Az Országgyűlés funkciói és hatásköre.
13. Az Országgyűlés megalakulása, megbízatási ideje.
14. Az Országgyűlés szervezete: a bizottságok fajtái, frakciók; tisztségviselői: elnök, alelnökök, jegyzők.
15. Az Országgyűlés működésének szabályai: ülészakok; a törvényjavaslatok tárgyalási rendje: általános és részletes vita, a törvényalkotási bizottság eljárása, plenáris vita, zárószavazás.
16. Kérdés és interpelláció.
17. Az országgyűlési képviselők jogállása, mentelmi joga.
18. A köztársasági elnök jogállása: megválasztása, a megbízatás megszűnése.
19. A köztársasági elnök hatásköre: ellenjegyzéssel és ellenjegyzés nélkül gyakorolható hatáskörei, a kinevezések megtagadásának joga, vétőjoga.
20. A Kormány alkotmányos helyzete: a Kormány létrejötte, megszűnése; az ügyvivő kormány és az ügyvezető miniszterelnök.
21. A Kormány feladatai és hatásköre.

22. A Kormány és a Kormány tagjainak felelőssége; a bizalmi kérdés és a konstruktív bizalmatlansági indítvány.
23. Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása.
24. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai.
25. Az alkotmánybírák jogállása.
26. Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása.
27. Az alapvető jogok biztosa (a tisztség betöltése, hatásköre és eljárása).
28. Az önkormányzatiság elve. A helyi önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok.
A helyi önkormányzatok alapjogai, feladat- és hatáskörei.

Vizsgakérdések kreditbeszámításhoz hallgatóknak (korábbi JFSZ tanulmányok alapján):

4. Az államforma és a kormányforma fogalmának ismérvei.
Egyes kormányformák: az alkotmányos monarchia, parlamentáris monarchia, parlamentáris köztársaság, prezidenciális köztársaság, félprezidenciális kormányforma.
5. A jogforrás fogalma. A jogforrási hierarchia rendező elvei.
Jogsabályok érvényessége és hatálya.
6. A hatályos magyar jogforrási rendszer. A jogsabályok.
Közjogi szervezetszabályozó eszközök. A nemzetközi jogi normák és az EU jogforrásai.
7. Szokásjogi jogalkotás, bírói alkotás. A jogsabályok kihirdetése és közzététele, nyilvántartása és jelölése.
8. Választási alapfogalmak, alapelvek és rendszerek (modellek).
10. A választási szervek, a választási eljárás szabályai: kampány, jelöltállítás, szavazás, szavazatszámolás és jogorvoslatok.
15. Az Országgyűlés működésének szabályai: ülészakok; a törvényjavaslatok tárgyalási rendje: általános és részletes vita, a törvényalkotási bizottság eljárása, plenáris vita, zárószavazás.
17. Az országgyűlési képviselők jogállása, mentelmi joga.
22. A Kormány és a Kormány tagjainak felelőssége; a bizalmi kérdés és a konstruktív bizalmatlansági indítvány.
26. Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása.

Kötelező irodalom:

Az alkotmányjog alapintézményei. Szerk. Paulovics Anita. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 2019. (megjelenés alatt)

Alkotmánytan I. Szerk.: Kukorelli István, Budapest, Osiris Kiadó, 2007.

The Basic Law of Hungary: A First Commentary. Szerk.: Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt, Dublin, Clarus Press, 2012.

Ajánlott irodalom:

Bragyova András: *Az új alkotmány egy koncepciója.* Budapest, KJK-MTA ÁJI. 1994.

Sári János: *A hatalommegosztás.* Budapest, Osiris Kiadó, 1995.

Bragyova András: *Az alkotmánybíráskodás elmélete.* Budapest, KJK-MTA Állam- és Jogtudományi Intézet. 1994.

Wade – Bradley – Bates – Himsworth: *Constitutional and Administrative Law.* Longman, London, New York, 1986.